

Işıklı Cam Resmi Vitray

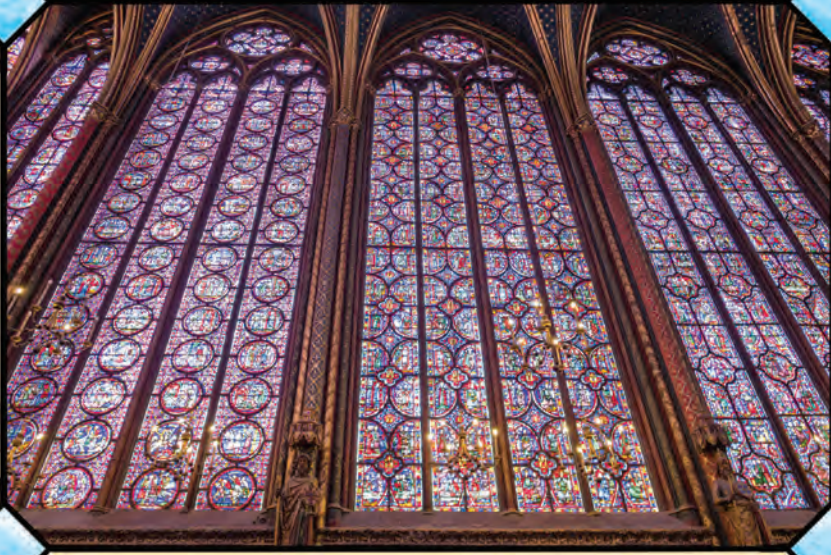
Vitray, renkli cam parçalarının belirli bir kompozisyon oluşturacak şekilde birleştirilmesiyle yapılan bir cam süsleme sanatı. Antik Çağ'da Mısırlıların renkli camları işlemesiyle başlayan, Antik Romalılarca geliştirilen ve Türklerin de önemli katkılarıyla günümüze kadar gelen uzun bir geçmişe sahip.

İran'ın Şiraz kentinde bulunan Nasır el Mülk Camii'nin vitraylı pencereleri.

Vitray sözcüğü Fransızca "vitrail" kelimesinden gelir. Renkli cam, cam resmi anlamlarına gelmektedir.

Vitraylar uzunca bir dönem boyunca çoğunlukla cami, kilise gibi dini yapıların ve devlet sarayları gibi binaların pencerelerinde görülüyor.

Fransa'nın Paris kentinde bulunan Sainte-Chapelle Kilisesi 13. yüzyılda yapılmış. Buradaki on beş metre uzunluğundaki on beş vitraylı pencere 1.113 ayrı resimden oluşuyor.

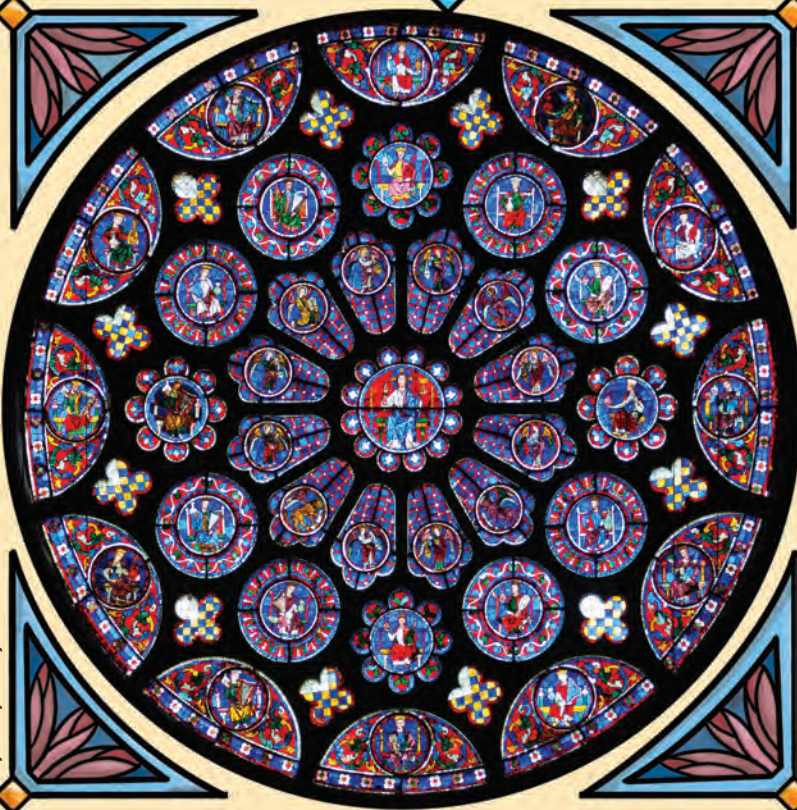
İlk vitraylar yapılırken kurşun çubuklar iki yandan oyuluyor ve bu oyuklara cam parçaları yerleştiriliyordu. Su sızdırmaması için boşluklar cam macunıyla dolduruluyordu. Sonraları bu boşluklar eritilmiş kurşun ya da lehimle doldurulmuş.

Yukarıdaki fotoğrafta Almanya'da bulunan Augsburg Katedrali'ndeki 12. yüzyıldan kalma vitraylı pencereleri görüyorsunuz.

Orta Çağ'da yapılan vitraylı pencereler vitrayda anlatılan öyküye bağlı olarak çok büyük boyutlara ulaşabiliyor.

Yandaki fotoğrafta Fransa'nın Paris kentindeki Chartres Katedrali'ndeki Orta Çağ'dan kalma büyük bir vitray görüyorsunuz.

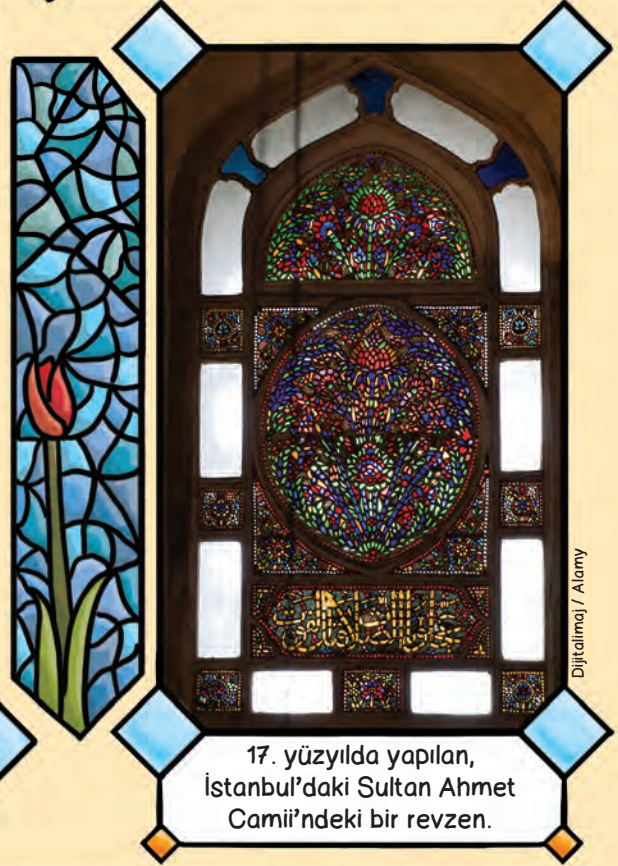

15. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda farklı bir teknik geliştirilmiş. Alçılı vitray adı verilen bu teknikte camlar kurşun yerine alçı kullanılarak birleştirilmiş.

Osmanlı'da vitray sanatına nakışlı pencere anlamına gelen revzen-i menkuş, ortaya çıkan esereyse revzen denirdi. Revzenler genellikle cami, saray ve türbelerde kullanılırdı. Revzenler bir içlik bir de dışlık olmak üzere iki kısımdan oluşur. İçlik binanın içinde kalır; bu kısımdaki motifler daha ayrıntılıdır. Dışlıksa içliği korumak üzere binanın dışına takılır ve ayrıntısı daha azdır.

16. yüzyılda yapılan, İstanbul'daki Süleymaniye Camii'ndeki bir revzen.

17. yüzyılda yapılan, İstanbul'daki Sultan Ahmet Camii'ndeki bir revzen.

Süleymaniye Camii, Sultan Ahmet Camii, Kanuni Sultan Süleyman Türbesi ve Topkapı Sarayı bu tekniğin en güzel örneklerine sahiptir.

15. yüzyılda yapılan, İstanbul'daki Topkapı Sarayı'nın revzenleri.

Vitray sanatında 16. yüzyıla kadar çok önemli eserler ortaya çıkmasına rağmen 13. yüzyıldan sonra bir duraklama yaşanmış. Bu sanat 19. yüzyılda Gotik sanat anlayışıyla tekrar canlanmış. 19. yüzyılda ortaya çıkan ve Yeni Sanat olarak bilinen Art Nouveau sanat anlayışında süsleme amacıyla vitraya geniş yer verilmiş.

Henri Carot tarafından 19. yüzyılda yapılmış bir vitray.

20. yüzyılın başlarında Louis Comfort Tiffany adlı sanatçı bir vitray tekniği geliştirmiş. Tiffany tekniği adı verilen bu teknikte camların çevresine bakır folyo sarılıyor, sonra camlar bir araya getiriliyor. Bakır folyonun eritilmesiyle camlar birleştiriliyor. Günümüzde de kullanılan bu teknik küçük cam parçalarının birleştirilmesinde kolaylık sağlıyor.

ABD'nin Houston kentinde bulunan Güzel Sanatlar Müzesi'ndeki Louis Comfort Tiffany'nin 20. yüzyılın başlarında yaptığı vitray.

Yasemin Şahin
Çizim: Esra Oğunday Bakır